

Informacja w sprawie odpowiedzialności karnej za podpalenia!

W art. 163 Kodeksu karnego zostało określone przestępstwo spowodzenia zdarzenia mającego postać pożaru, zawalenia się budowli, zalewu albo obsunięcia się ziemi, skał lub śniegu, eksplozji materiałów wybuchowych lub łatwopalnych, albo innego gwałtownego wyzwolenia energii, rozprzestrzeniania się substancji trujących, duszących lub parzących lub gwałtownego wyzwolenia energii jądrowej lub wyzwolenia promieniowania jonizującego, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób, albo mieniu w wielkich rozmiarach. Wprawdzie są to różnorodne zdarzenia, lecz ich wspólną cechą jest zdolność do wywołania zagrożenia powszechnego. Wyliczenie zdarzeń jest wyczerpujące (*numerus clausus*). Wywołanie zagrożenia powszechnego w wyniku spowodzenia innego zdarzenia niż wymienione nie wyczerpuje znamion tego przestępstwa. Poniżej treść tego przepisu.

§ 1. Kto spowodza zdarzenie, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, mające postać:

1) pożaru,

2) zawalenia się budowli, zalewu albo obsunięcia się ziemi, skał lub śniegu,

3) eksplozji materiałów wybuchowych lub łatwopalnych albo innego gwałtownego wyzwolenia energii, rozprzestrzeniania się substancji trujących, duszących lub parzących,

4) gwałtownego wyzwolenia energii jądrowej lub wyzwolenia promieniowania jonizującego,

podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 4. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 2 jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu wielu osób, sprawca

podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Przestępne spowodowanie zdarzenia powszechnie niebezpiecznego występuje w 4 typach: w dwóch podstawowych, tj. umyślnego spowodowania zdarzenia powszechnie niebezpiecznego (art. 163 § 1 KK) i nieumyślnego jego spowodowania (art. 163 § 2 KK), oraz w dwóch typach kwalifikowanych, czyli kwalifikowanego typu umyślnego spowodowania zdarzenia powszechnie niebezpiecznego (art. 163 § 3 KK), oraz kwalifikowanego typu nieumyślnego spowodowania zdarzenia powszechnie niebezpiecznego (art. 163 § 4 KK), których następstwem jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu. Dla przyjęcia typu kwalifikowanego wystarczająca jest śmierć chociażby jednej osoby. W przepisie mowa jest o śmierci człowieka i do znamienia tego nie odnosi się określenie "wiele", które charakteryzuje osoby doznające uszczerbku na zdrowiu. Ciężkim uszczerbkiem są obrażenia ciała określone w art. 156 KK.

Dla bytu tego przestępstwa nie jest konieczne nastąpienie efektywnej szkody w mieniu w znacznych rozmiarach, bowiem art. 163 KK wymaga, aby zdarzenie groziło niebezpieczeństwem dla dóbr w tym przepisie wymienionych, o czym świadczy zwrot "zdarzenie, które zagraża" (wyr. SN z 1.10.1972 r., III KR 114/72, OSNKW 1973, Nr 2-3, poz. 36).

Pojęcie "pożar" nie zostało zdefiniowane, a w doktrynie i judykaturze jest różnie rozumiane. Przyjmowano, że pożarem jest:

1) ogień szerzący się siłą żywiołowa i w związku z tym, pożarem nie jest każdy ogień (*Makarewicz*, Kodeks karny, 1938, s. 500),

2) ogień o większej rozciągłości, zdolny zniszczyć ludzkie mienie i narazić na niebezpieczeństwo życie ludzkie (*Peiper*, Komentarz KK, 1936, s. 437),

3) ogień o wielkich rozmiarach, obejmujący z siłą żywiołową mienie ruchome i nieruchome (*M. Siewierski*, Kodeks karny. Komentarz, Warszawa 1958, s. 285),

4) wzniecenie ognia w takich warunkach, kiedy zachodzi możliwość rozpętania jego siły żywiołowej i przeniesienia jej na inne przedmioty (*Makowski*, Kodeks karny, 1937, s. 612),

5) samorzutne i niekontrolowane rozprzestrzenianie się ognia, powodujące straty materialne (*B. Hołyst*, Kryminalistyczna..., s. 9).

Przestępstwo z art. 163 § 1 KK może być popełnione umyślnie, zarówno w formie zamiaru bezpośredniego (*dolus directus*), jak i zamiaru ewentualnego (*dolus eventualis*). Dla bytu umyślnego przestępstwa wystarcza, że oskarżony godził się na stworzenie takiej sytuacji, której zdarzenie grozi bezpieczeństwu wielu osób lub mieniu w wielkich rozmiarach, choćby przypuszczał, że zdarzenie nie nastąpi. Słusznie przyjmuje się, że: "Dla przypisania sprawcy popełnienia przestępstwa z art. 163 § 1 pkt 1 KK w postaci umyślnego spowodowaniem pożaru, wystarczające jest ustalenie, iż świadomością obejmował znamiona spowodowania pożaru, a więc zdarzenia zagrażającego życiu i zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, nie musi natomiast uświadamiać sobie pełnego zakresu jego wielkości, bowiem to z uwagi na istotę żywiołu jest najczęściej nieprzewidywalne" (wyr. SA w Katowicach z 17.1.2006 r., II AKA 421/06, KZS 2007, Nr 5, poz. 66). Sprawca umyślnego spowodowania zdarzenia powszechnie niebezpiecznego musi obejmować zamiarem wszystkie znamiona przestępstwa, a więc zarówno spowodowanie samego zdarzenia, jak i zagrożenie dla życia lub zdrowia wielu osób albo mienia w wielkich rozmiarach. Objęcie zamiarem także skutku w postaci zagrożenia dla wskazanych wyżej dóbr wynika z faktu, że decyduje ono o przestępności zdarzenia. Jednakże skutki te, podobnie jak samo zdarzenie, nie muszą być objęte zamiarem bezpośrednim, ale

mogą być objęte zamiarem bezpośrednim lub różnymi zamiarami, np. sprowadzenie zdarzenia zamiarem bezpośrednim, a zagrożenia - zamiarem ewentualnym. Trafnie w judykaturze stwierdza się, że: "Okoliczność zaś, że pożar został szybko zlikwidowany przez sąsiadów, a funkcje straży ogniowej ograniczyły się do czynności zabezpieczających jest dla oceny winy oskarżonego obojętna. O winie z art. 138 (ob. art. 163) KK nie decyduje rozmiar wyrządzonej szkody, lecz spowodowanie pożaru (ognia) o cechach w tym przepisie wymienionych" (wyr. SN z 3.3.1972 r., II KR 336/71, (Biul. SN 1972, Nr 7, poz. 138), [w:]

K. Janczukowicz

, Kodeks karny z orzecznictwem..., s. 465) - patrz: Kodeks karny. Komentarz, r
ed. prof. dr hab. Ryszard Stefański

, Rok wydania: 2012, Wydawnictwo: C.H.Beck, Wydanie: 3, tezy do art. 163.

Jeżeli w wyniku przestępstwa powstała szkoda, sąd w razie skazania może orzec, na wniosek pokrzywdzonego lub innej osoby uprawnionej orzeka, obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody w całości albo w części, lub zadośćuczynienia za doznaną krzywdę (art. 46 § 1 KK).

W razie skazania za przestępstwo z art. 163 § 3 KK można orzec nawiązkę na rzecz instytucji, stowarzyszenia, fundacji lub organizacji społecznej wpisanej do rejestru prowadzonego przez Ministra Sprawiedliwości, której podstawowym zadaniem lub statutowym celem jest spełnianie świadczeń na cele bezpośrednio związane ochroną zdrowia z przeznaczeniem na ten cel (art. 47 § 1 KK). Od dnia 1.7.2011 r. jej orzeczenie będzie następowało na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (art. 1 pkt 2 i art. 9 ustawy z 12.2.2010 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny, ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy - Prawo ochrony środowiska, Dz. U. Nr 40, poz. 227), a za przestępstwo z § 1 tylko wówczas, gdy następstwem czynu jest ciężki uszczerbek na zdrowiu lub naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia. Przestępstwa te godzą bowiem także w życie i zdrowie człowieka (dodatkowy przedmiot ochrony).

Należy jednocześnie podnieść, że naruszenia zasad ochrony przeciwpożarowej stanowią wykroczenie z art. 82 Kodeksu wykroczeń.

§ 1. Kto dokonuje czynności, które mogą spowodować pożar, jego rozprzestrzenianie się, utrudnienie prowadzenia działania ratowniczego lub ewakuacji, polegających na:

1) niedozwolonym używaniu otwartego ognia, paleniu tytoniu i stosowaniu innych czynników

mogących zainicjować zapłon materiałów palnych,

2) wykonywaniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym bez ich wymaganego zabezpieczenia,

3) używaniu instalacji, urządzeń i narzędzi niepoddanych wymaganej kontroli lub niesprawnych technicznie albo użytkowaniu ich w sposób niezgodny z przeznaczeniem lub warunkami określonymi przez producenta, jeżeli może się to przyczynić do powstania pożaru, wybuchu lub rozprzestrzeniania ognia,

4) napełnianiu gazem płynnym butli na stacjach paliw, stacjach gazu płynnego i w innych obiektach nieprzeznaczonych do tego celu,

5) nieprzestrzeganiu zasad bezpieczeństwa przy używaniu lub przechowywaniu materiałów niebezpiecznych pożarowo, w tym gazu płynnego w butlach,

6) garażowaniu pojazdu silnikowego w obiektach i pomieszczeniach nieprzeznaczonych do tego celu z nieopóźnionym zbiornikiem paliwa i nieodłączonym na stałe zasilaniem akumulatorowym,

7) składowaniu materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczaniu przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości,

8) składowaniu materiałów palnych na nieużytkowych poddaszach lub na drogach komunikacji ogólnej w piwnicach,

9) składowaniu materiałów palnych pod ścianami obiektu bądź przy granicy działki, w sposób naruszający zasady bezpieczeństwa pożarowego,

10) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do urządzeń przeciwpożarowych, gaśnic, urządzeń uruchamiających instalacje gaśnicze i sterujących takimi instalacjami oraz innymi instalacjami wpływającymi na stan bezpieczeństwa pożarowego obiektu, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego, kurków głównej instalacji gazowej, a także wyjść ewakuacyjnych oraz okien dla ekip ratowniczych,

11) uniemożliwianiu lub ograniczaniu dostępu do źródeł wody do celów przeciwpożarowych,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 2. Kto, będąc obowiązany na podstawie przepisów o ochronie przeciwpożarowej do zapewnienia warunków ochrony przeciwpożarowej obiektu lub terenu, nie dopełnia obowiązków polegających na:

1) zapewnieniu osobom przebywającym w obiekcie lub na terenie odpowiednich warunków ewakuacji,

2) wyposażaniu obiektu lub terenu w urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice,

3) utrzymywaniu urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w stanie pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej,

4) umieszczeniu w widocznych miejscach instrukcji postępowania na wypadek pożaru wraz z wykazem telefonów alarmowych oraz wymaganych informacji,

5) oznakowaniu obiektu odpowiednimi znakami bezpieczeństwa,

- 6) utrzymywaniu dróg pożarowych w stanie umożliwiającym wykorzystanie tych dróg przez pojazdy jednostek ochrony przeciwpożarowej,
 - 7) zapewnieniu usuwania zanieczyszczeń z przewodów dymowych i spalinowych,
 - 8) zachowaniu pasa ochronnego o szerokości minimum 2 m i nawierzchni z materiałów niepalnych lub gruntowej oczyszczonej, wokół placów składowych, składowisk przy obiektach oraz przy obiektach tymczasowych o konstrukcji palnej,
 - 9) przestrzeganiu zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego podczas zbioru, transportu lub składowania palnych płodów rolnych,
 - 10) zapobieganiu powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów w lesie poprzez wykonywanie wymaganych zabiegów ochronnych,
- podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 3. Kto na terenie lasu, na terenach śródleśnych, na obszarze łąk, torfowisk i wrzosowisk, jak również w odległości do 100 m od nich roznieca ogień poza miejscami wyznaczonymi do tego celu albo pali tytoń, z wyjątkiem miejsc na drogach utwardzonych i miejsc wyznaczonych do pobytu ludzi,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 4. Kto wypala trawy, słomę lub pozostałości roślinne na polach w odległości mniejszej niż 100 m od zabudowań, lasów, zboża na pniu i miejsc ustawienia stert lub stogów bądź w sposób powodujący zakłócenia w ruchu drogowym, a także bez zapewnienia stałego nadzoru miejsca wypalania,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 5. Kto w inny sposób nieostrożnie obchodzi się z ogniem,

podlega karze aresztu, grzywny albo karze nagany.

§ 6. Kto zostawia małoletniego do lat 7 w okolicznościach, w których istnieje prawdopodobieństwo wzniesienia przez niego pożaru,

podlega karze grzywny albo karze nagany.

**artykuł pochodzi z serwisu <http://www.zosprp.pl/> informację przygotował adw.
Krzysztof M. Miazga 24 VII 2012 r.**